

POLSKA AKADEMIA NAUK
Instytut Historii

KWARTALNIK HISTORYCZNY

ROCZNIK LXII

Nr 4-5

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE
WARSZAWA 1955

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

KWARTALNIK
HISTORYCZNY

ROCZNIK LXII
Nr 4-5

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE
WARSZAWA 1955

KOMITET REDAKCYJNY

Juliusz Bardach, Iza Biezuńska, Aleksander Gieysztor,
Leon Grosfeld, Henryk Jabłoński, Witold Kula,
Bogusław Leśnodorski — redaktor naczelny. Janina Żurawicka

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31
tel. 62051

PANSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE — DZIAŁ CZASOPISM
Warszawa, Krakowskie Przedmieście 79

Nakład 4343 +130	Oddano do składania 16.VII.55
Arkuszy wyd. 35,4, druk. 23	Podpisano do druku 8.X.55
Pap. druk. sat. kl. V 70 g 70 x 100	Druk ukończ. w październiku 1955
Cena zł 20.—	Zamówienie 308 B-6-10853

Stł. Drukarnia Naukowa, Warszawa, Sniadeckich 3

S P I S T R E Ś C I

Stanisław Kalabiński — Feliks Tych — Walki mas chłopskich w Królestwie Polskim w rewolucji 1905—1907	3
Henryk Zins — Położenie ludności chłopskiej na Warmii w I połowie XVI w.	56
Marian Zgórnjak — Rola plebanii w wyzysku chłopstwa i jego walce klasowej na wsi małopolskiej w II połowie XVIII wieku	80
Donald Steyer — Położenie i walka robotników portowych i marynarzy w sanacyjnej Gdyni	108
Adam Schaff — Presentyzm — dominujący kierunek relatywistyczny we współczesnej historiografii amerykańskiej	151

DYSKUSJA I POLEMIKA

Tadeusz Jędruszcak — W sprawie drugiego powstania śląskiego .	175
Wacław Odyniec — Z badań nad rozwarstwieniem wsi na Pomorzu w XVIII w.	191

MATERIAŁY

Egon Vielrose — Próba szacunku wpłat ludności na świętopietrze w Polsce w wieku XIV—XVI	204
---	-----

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

O. W. Kudriawcew, Ellinskije prowincii bałkańskiego półostrowa wo wtorem wieku naszej ery — Tadeusz Zawadzki	210
A. M. Riemennikow, Borba plemion siewiernogo przczernomoria s Rimom w III wieku — Aleksander Krawczuk	213
S. M. Kuczyński, Wielka wojna z Zakonem Krzyżackim w latach 1409—1411 — Henryk Łowmiański	222
A. Wyczański, Francja wobec państw jagiellońskich w latach 1515—1529 — Kazimierz Piwarski	231
Materiały źródłowe do historii Polski epoki feudalnej — Tadeusz Grudziński, Helena Madurowicz, Jerzy Senkowski	235
Towarzystwo Demokratyczne Polskie. Dokumenty i pisma. Wyboru dokonał i wstępem zaopatrzył B. Baczeko — Marian Żychowski	249
Čeští radikální demokraté. Wyd. K. Kosík — Alina Szklarska	254
Pamiętniki Opolan, pod red. R. Hajduka — Franciszek Ryszka	258
K. Obermann, Die Beziehungen des amerikanischen Imperialismus zum deutschen Imperialismus in der Zeit der Weimarer Republik — Karol Lapter	263
Zapiski bibliograficzne	267

ŻYCIE NAUKOWE W KRAJU

Pierwsza Sesja Archeologiczna Instytutu Historii Kultury Materialnej PAN — S t a n i s ł a w T r a w k o w s k i	280
Konferencja Mickiewiczowska historyków i historyków filozofii — R y s z a r d D y o n i z i a k, S t e f a n i a K o w a l s k a, H a l i n a S k r o- b i s z e w s k a	285
Narada instytutów historii partii europejskich krajów demokracji ludowej — A l e k s a n d e r L i t w i n	302
Doroczny zjazd delegatów Polskiego Towarzystwa Historycznego — J u l i u s z Ł u k a s i e w i c z	308
Konferencja naukowa poświęcona 900-leciu Bytomia — F r a n c i s z e k R y s z k a	313
Dyskusja nad okresem 1764—95 w ujęciu podręcznika Historii Polski — J e r z y K o w e c k i	315
Prace nad II tomem podręcznika historii państwa i prawa polskiego — M a- r e k S o b o l e w s k i	323
Z wydarzeń naukowych	326

ŻYCIE NAUKOWE ZA GRANICĄ

Z prac historyków radzieckich	
200-lecie Uniwersytetu Moskiewskiego — K a z i m i e r z L e p s z y	331
Kronika radziecka	333
10 lat węgierskiej nauki historycznej — E r i k M o l n á r	336
Sprawa granicy na Odrze i Nysie w historiografii zachodnio-niemieckiej — M i e c z y s ł a w T o m a ł a	346
*	
Streszczenia w języku rosyjskim	351
Streszczenia w języku francuskim	356

С О Д Е Р Ж А Н И Е

С т а н и с л а в К а л я б и н с к и й — Ф е л и к с Т ы х — Б о р ь б а к р е с ь т ь я н- с к и х м а с с П о л ь с к о г о К о р о л е в с т в а в п е р и о д р е в о л ю ц и и 1905—1907 г о д о в	3
Г е н р ы н З и н с — П о л о ж е н и е к р е с ь т ь я н с т в а В а р м и и в п е р в о й п о л о в и н е XVI в е к а	56
М а р и а н З г у р н я н — Р о л ь ц е р к о в н о г о п р и х о д а в э к с п л о а т а ц и и к р е с ь т ь я н в и х к л а с с о в о й б о р ь б е в м а л о п о л ь с к о й д е р е в н е в о в т о р о й п о л о в и н е XVIII в е к а	80
Д о н а л ь д С т э й е р — П о л о ж е н и е и б о р ь б а п о р т о в ы х р а б о ч и х и м о р я- н о в в м е ж в о е н н о й Г д ы н е	108
А д а м Ш а ф ф — П р е з е н т и з м — п р е о б л а д а ю щ е е р е л а т ы в и с т и ч н о е н а п р а в- л е н и е в с о в р е м е н н о й а м е р и к а н с к о й и с т о р и о г р а ф и и	151

ДИСКУССИЯ И ПОЛЕМИКА

Т а д е у ш Е н д р у щ а н — П о в о п р о с у в т о р о г о с и л е з с к о г о в о с с т а н и я	175
В а ц л а в О д ы н е ц — Р а с с л о е н и е п о м о р с к о й д е р е в н и в XVIII в е к е	191

МАТЕРИАЛЫ

- Эгон Фильросе — Попытки оценить дань населения на „Świętopietrze“ в Польше в XIV—XVI веках 204

РЕЦЕНЗИИ

- О. В. Кудрявцев — Эллинистические провинции Балканского полуострова во втором веке нашей эры — Тадеуш Завадский 210
- А. М. Ременников — Борьба племен северного Прочерноморья с Римом в III веке — Александр Кравчук 213
- С. М. Кучинский — Великая война с крестоносцами в 1409—1411 годы — Генрих Ловмянский 222
- А. Вычанский — Отношение Франции к государствам Ягеллонов в 1515—1529 годы — Казимеж Пиварский 231
- Первоисточники по истории Польши эпохи феодализма — Тадеуш Грудзинский, Хелена Мадурович, Ежи Сенковский 235
- Польское Демократическое Общество. Документы, письма и газеты. Работа и введение Б. Бачко — Мариан Жиховский 249
- Cești radikální demokrate. Изд. К. Косик. — Алина Шкларская 254
- Мемуары ополца под редакцией Р. Хайдука — Францишек Рышка К. Obermann, Die Beziehungen des amerikanischen Imperialismus zum deutschen Imperialismus in der Zeit der Weimarer Republik — Кароль Лаптер 263
- Библиографические записки 267

НАУЧНАЯ ЖИЗНЬ В СТРАНЕ

- I Археологическая сессия Института Истории Материальной Культуры ПАН — Станислав Травковский 280
- Мицневичевская конференция историков и философов — Рышард Дионизьяк, Стефания Ковальская, Халина Скробиевская 285
- Совещание институтов истории партии европейских стран народной демократии — Александр Литвин 302
- Ежегодный съезд делегатов Польского Исторического Общества — Юлиуш Лукаевич 308
- Научная конференция посвященная 900-летию Бытомя — Францишек Рышка 313
- Обсуждение периода 1764—95 по учебнику истории Польши — Ежи Новецкий 315
- Разработка II тома учебника истории польского государства и права — Марек Соболевский 323
- Из научных событий 326

НАУЧНАЯ ЖИЗНЬ ЗА ГРАНИЦЕЙ

- Из трудов советских историков
- 200-летие Московского университета — Казимеж Лепшы 331
- Советская хроника : 333
- 10 лет венгерской исторической науки — Ерик Мольнар 336
- Вопрос границы по Одре и Ниссе в западногерманской историографии — Мечислав Томала 346

S O M M A I R E

Stanisław Kalabiński — Feliks Tych — Luites des masses paysannes dans le Royaume de Pologne au cours de la révolution de 1905—1907	3
Henryk Zins — La population paysanne en Warmie dans la première moitié du XVI-e siècle	56
Marian Zgórnjak — Rôle de la cure dans l'exploitation de la paysannerie et sa lutte de classe en Petite Pologne dans la II-e moitié du XVIII-e siècle	80
Donald Steyer Les dockers et les marins à Gdynia 1926—1939	108
Adam Schaff — Le présentisme — courant relativiste dominant dans l'historiographie américaine contemporaine	151

DISCUSSIONS ET POLEMIQUES

Tadeusz Jędruszcak — Au sujet de la deuxième insurrection silésienne	175
Wacław Odyniec — La différenciation de la paysannerie dans les compagnes poméranienne au XVIII-e siècle	191

MATERIAUX

Egon Vieltrose — Essai d'une estimation des sommes versées par la population comme demer de St. Pierre en Pologne dans les XIV-e—XVI-e siècles	204
--	-----

COMPTES RENDUS

O. W. Kudriawcew, Ellinskije prowincii bałkanskogo półostrowa wo wtorem wieku naszej ery — Tadeusz Zawadzki	210
A. M. Riemennikow, Borba plemion siewiernogo priczernomoria s Rimom w III wieku — Aleksander Krawczuk	213
S. M. Kuczyński, La grande guerre contre l'Oldre Teutonique dans les années 1409—1411 — Henryk Łowmiański	222
A. Wyczański, La France en présence des Etats jagellons dans les années 1515—1529 — Kazimierz Piwarski	231
Matériaux de source pour l'histoire de Pologne de l'époque féodale — Tadeusz Grudziński, Helena Madurowicz, Jerzy Senkowski	235
Association Démocratique Polonaise. Documents et oeuvres. Choix et préface de B. Baczek — Marian Żychowski	249
Čeští radikální demokraté. Ed. K. Kosik — Alina Szklarska	254
Mémoires des habitans d'Opole, rédigés par R. Hajduk — Franciszek Ryszka	258
K. Obermann, Die Beziehungen des amerikanischen Imperialismus zum deutschen Imperialismus in der Zeit der Weimarer Republik — Karol Lapter	263
Notes bibliographiques	267

VIE SCIENTIFIQUE EN POLOGNE

Première session archéologique de l'Institut de la Culture Matérielle près l'A. P. S. — Stanisław Trawkowski	280
--	-----

Session des historiens et historiens de philosophie consacrée à Mickiewicz — Ryszard Dyoniziak, Stefania Kowalska, Halina Skrobiszewska	285
Conférence tenue par les instituts d'histoire du parti des pays de démocratie populaire — Aleksander Litwin	302
Congrès annuel des délégués de l'Association Polonaise d'Histoire — Juliusz Łukasiewicz	308
Session scientifique consacrée au 900 ^e anniversaire de Bytom — Franciszek Ryszka	313
Discussion sur la période de 1764—95 présenté par le manuel d'Histoire de Po- logne — Jerzy Kowacki	315
Les travaux sur le II-e tome du manuel d'histoire de l'état et du droit po- lonais — Marek Sobolewski	323
Quelques événements scientifiques	326

VIE SCIENTIFIQUE À L'ETRANGER

Sur les travaux des historiens soviétiques	
200-e anniversaire de l'Université de Moscou — Kazimierz Lepszy	331
Chronique soviétique	333
10 années de science historique hongroise — Erik Molnár	336
La question de la frontière sur l'Odra et la Nyssa dans l'historiographie de l'Allemagne occidentale — Mieczysław Tomala	346

w listopadzie br. ukaże się
I tom
opracowanej przez Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk

HISTORII POLSKI

Dzieło powyższe o łącznej objętości około 4000 stron wychodzić będzie sukcesywnie w ciągu najbliższych pięciu lat.

Redaktorem tomu I — jest prof. H. ŁOWMIAŃSKI

autorzy: Aleksander Gieysztor, Michał Szczaniecki, Juliusz Bardach, Gerard Labuda, Zdzisław Kaczmarczyk, Ewa Maleczyńska, Stanisław Arnold, Kazimierz Lepszy, Stanisław Herbst, Bohdan Baranowski, Kazimierz Piwarski, Józef Gierowski, Marian H. Serejski, Jan Baszkiewicz, Maria Bogucka, Stanisław Horszowski, Antoni Mączak, Janusz Tazbir, Andrzej Wyczański, Benedykt Zientara, Leonid Żytkowicz.

Pierwszy tom „Historii Polski“ składa się z dwóch części: 1. od czasów najdawniejszych do połowy XV w., 2. od połowy XV w. do roku 1764.

Cena orientacyjna za całość tomu I wraz z teką map 100 zł.

Wydawnictwo ukaże się początkowo w wydaniu dyskusyjnym (makiecie) w ściśle ograniczonym nakładzie i rozprowadzone będzie wyłącznie w drodze subskrypcji.

Zgłoszenia i przedpłaty przyjmuje Ośrodek Rozpowszechniania Wydawnictw Naukowych PAN, Warszawa, Pałac Kultury i Nauki im. J. Stalina, pokój 1613. Konto w NBP w Warszawie IV Oddział Miejski Nr 1528-6-810.

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE

Cena zł 20,-